

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פניני תפלה ואמן על סדר ההושענות

מאוצרות אמונים

הושע נ"א ובגנ"א

"הושע נא"

כתב האדמו"ר רבי צבי אלימלך מדינוב:

במלים "הושע נא" טמונה בקשה שיטמע הקדוש ברוך הוא לתפלותינו בכל חמשים ואחד ימי החמשים שבין ראש חודש אלול ועד הושענא רבה, ובפרט בימים החמשים ואחד - הושענא רבה - שהוא יום חתום הדין.

בני יששכר חידש תשרי מאמר יב אות ג

בזכות עגית אמן מתקבלת התפלה

"הושע נא למענה אליקינו הושע נא"

ראשי התבות 'הושע נא למענה אליקינו הושע נא' הם בגימטריה צ"א, בגימטריה של 'אמן'. לפי שאמרו בזהר (ע"ף רפה ב) שבזכות עגית אמן, נפתחים שערי שמים ומתקבלות התפלות, נרמזה 'אמן' בתחלת אמירת בקשות ההושענות.

כדי שלא יפסלו התפילין

"הושע נא למען פארך"

רגיל היה רבי לוי יצחק מברדיטשוב ללמד זכות על ישראל, וכן היה אומר:

רבונו של עולם, הלא אמרו חכמים (ברכות ו א) כי בתפילין שלף כתוב הפסוק (דה"א יז כא): "ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ". מעתה, אם לא תמחל לעוונותיהם, שוב לא יהי ישראל ראויים לתאר 'גוי אחד', וכביכול יתעורר חשש לכשרותו של תפיליך...

הוסיף ופרש רבי ישראל מרוז'ין ש'על כך אנו מוכנים אנו בבקשות "הושע נא למען פארך"; מחל לעוונותיהם של ישראל למען כשרותם של "פארך" - התפילין המכונות 'פאר', ככתוב (תקאל כד ז): "פארך רבוב עליך".

רב"ד הגאב' לקוטיים עמ' פא

'מתי בא לידי ואקימונו'

"הושע נא ההרונה עליך; הושע נא ונחשבת כצאן טבחה" באר האדמו"ר רבי שמואל מסלונים:

מעלתם היתה של ישראל אינה מתבטאת רק בעצם העבדה שהם מוכנים למסור נפשם כצאן לטבח למען קדוש שמו יתברך, אלא בכך שמסירות הנפש 'נחשבת' אצלם - הם אינם עושים זאת רק משום שאין ברירה אחרת, אלא נותנים לך חשיבות ראשונה במעלה. כפי שאמר רבי עקיבא לתלמידיו בשעה שסרקו את בשרו במסרקות של ברזל (ברכות סא ב): "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'בכל נפשך' - אפלו נוטל את נשמתך, אמרת: 'מתי בא לידי ואקימונו'".

רב"ת אברהם חנקה עמ' פה

מאה ברכות תתמוות באמן

רבי יוסף ברוך המגיד מסטאנוב, תלמיד המגיד ממזריטש, כותב כי 'סכך' בגימטריה 'מאה' רמז למאה ברכות. ומפרש רבי אורי לנדמן רבה של ויז'ניץ כי כונתו לרמז לדברי חכמים (במ"ד יח כא) כי דוד תקן לברך מאה ברכות כדי להגן על ישראל מנגפה שהיתה בגימטריה, ולכן רומז 'סכך' שהוא בגימטריה מאה שמה ברכות מסוככות ושומוות על האדם, ככתוב (ישעיה ד ו): "וסכה תהיה לצל יומם מחרב ולמחסה ולמסתור מיום וממטר".

ולכך הסבך עומד על הסכה שהיא בגימטריה 'אמן', לפי שקיים הברכה הוא בעגית אמן, כפי שכתב רבנו בחיי (שמות ד רל"א): "כי המברך מעיד בברכתו של הקדוש ברוך הוא שהוא מקור הברכה, והעונה אמן הוא מקום השטר והגוי העקר, שאין קיים העדות בעד ראשון אלא בעד שני, שהעדות נגמר על ידו והעונה אמן הוא העד השני וצריך הוא שיצטרף עם העד הראשון שהוא המברך כי עמו העדות קיים".

בני יוסף דרוש לסוכות; אור יצהר; ימים נוראים פתח דבר עמ' כד

הושע נא בזכות מאה ברכות

"הושע נא טוענת עלך"

דרש רבי אורי לנדמן רבה של ויז'ניץ:

את הפסוק (שמואל ב כג א): "גאם דוד בן ישי וגאם הגבר הקם על", דרשו חכמים (במ"ד יח כא) על תקנת דוד המלך לברך מאה ברכות ביום, שכן "על" בגימטריה מאה. דוד המלך הוא שהקים בישראל את על מאה ברכות. אף כאן מבקשים אנו: "הושע נא טוענת עלך" - את ישראל המקפידים לברך 'על' ברכות מדי יום.

אור יצהר; ימים נוראים פתח דבר עמ' כז

נרדפים על קיום התורה

"הושע נא סובלת סבלך"

דרש רבי נפתלי מרופשיץ:

בלשון 'סובלת סבלך' טוענים אנו לפני הקדוש ברוך הוא, שרק מחמת שדבקים אנו בו ובתורתו, ומבדילים עצמנו מכל העמים סובלים אנו צרות ורדיפות מאמות העולם.

זרע קדש לקוטיים להוד' עמ' עד

הבהלה פוגעת בסגולת הנפש

"הושע נא בהמה ממשפלת; הושע נא גרן מגזם... הושע נא נפש מבהלה"

דרש רבי חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר:

מסמיכות הענינים בהושענא זו נראה שכשם שבגן הרקוש המנויים כאן הם כאלו המביאים פליון ונגון מחלט, כמו מיתת וקלות בעדר או מפת ארבה [ג'ס'] בגרן, כך ה'הלה' - הפזיזות היא המזיק הגדול לנפש האדם, שכן היא פוגעת ומכלה את סגולת נפשו.

מראש צורים פרשת יתרו

'למען דעת' בסוף סדר ההושענות

"למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד"

סדר ההושענות מסתיים בפסוק (מלכים א-ו ס): "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד", ויש להבין כיצד מתקשר פסוק זה להושענות?

ה'בני יששכר' באר: בשעה שאנו נוטלים את ארבעת המינים, מקיפים אתם את בימת בית הכנסת בחבה, ויש אף שמנשקים אותם, עלול הדבר להראות כנתינת כבוד לאחד מהנבראים חלילה. והלא כתב הרמב"ם (ע"ז א א) שתחלתה של עבודה זרה היתה בכבוד הנבראים מתוך מחשבה מטעית שהיה רצון ה'. כדי להבהיר שאנו נוהגים כבוד בארבעת המינים אף ורק משום שאנו זוכים לקיים בהם את מצוות ה', ולא משום נתינת כבוד לברואיו חלילה, מיד כשאנו מניחים אותם מדינו ממהרים אנו להצהיר: "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד".

עוד באר ה'דרוכי תשובה' ממונקאטש: לכל צמח יש שר הממנה עליו, כפי שאמרו חכמים (ב"ר י ו): "אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל". אולם ארבעת המינים שאנו נוטלים בחג לא השליטם הקדוש ברוך הוא ביד שר ושולט, אלא הם גדלים בהשגחה פרטית מעת הבורא (סדר היום סדר חג הסוכות). ברקיעת מינים אלו דוקא אנו מצהירים, שכשם שמינים אלו גדלים בהשגחה פרטית מיוחדת, כך כל הנהגת העולם, אף נבראים שיש עליהם מנינים, מנהגים בהשגחה פרטית מאת הבורא. משום כך אף שואגים אנו "הושע נא" בעודנו אוהזים במינים אלו, שהרי הם המוכיחים ומעידים שהוא לבדו מנהיג הכל ורק בידו להושיע. ולכך אף מסמיים אנו את סדר ההושענות, בהקרה שבאים מינים אלו ללמד: "ה' הוא האלקים אין עוד" - הוא לבדו מושל בהשגחה פרטית בבריאה כלה.

באופן נוסף באר בעל הפרדס יוסף: סך כל הפרים הקרבים בימי החג הם שבעים, לכפר על שבעים אמות העולם (ספ"ה נה ב). לפיכך פונים אנו אליהם בסוף התפלה בקריאה: "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד".

בני יששכר מאמרי תשרי מאמר יא אות טו'

תפארת בנינים לסוכות; פרדס יוסף אור

התנאה לפניו... בברכות

בחג הסוכות, עת כלנו מהדרים בקיום מצוות החג, כפי שדרשו חכמים (שבת קלג ב): "זה א-לי ואננהו" (שמות טו א) - התנאה לפניו במצוות; עשה לפניו סכה נאה, ולולב נאה...", נקבל על עצמנו אף לברך את ברכותינו בהדור - באזני מי שיענה אחריהו אמן.

'סוכה' בגימטריה 'אמן'.
'סכך' בגימטריה מאה, (ברכות)
כשם שהסכה נשען על דפנות הסכה,
כך הברכה מתקיימת רק
בזכות עגית אמן

(אור יצהר; ימים נוראים פתח דבר עמ' כד)

תענה אמונים

פנינים ובאורים בסדר התפלה

שבעת האשפזין בסוד 'אמן'

רבי יעקב עטלינגר בעל הערוך לנר, פותח את ספרו 'בפני יעקב' על הלכות סבה וזלזול במלים אלו: "שמחו הישרים ויגילו האשורים, אף דלי נחלת ישראל, פתח הקדוש הזה הנקרא 'יום שמחתנו' ושמחתו מופלגת. ויזתרו מאד לקים מצות סבה שמספר [גימטריה] שמה צ"א, כמספר שני שמות הקדושים שפולקס 'אמן', וקדושתה מופלגת והמקומה פהלכתה יפלו שברו מן השמים".

יוסף אושפזין עילאי

יעקב אבינו גלה ליוסף הצדיק את סוד אמן, כפי שפרמזו בסופי תבות הפתוב (בראשית לו א): "בן זקנים הוא", לכן היה יעקב בן צ"א שנים כשנולד יוסף. יוסף הצדיק מקפד על שעריו גן עדן, שפכי שגלו חכמים (שפת קייט ב) ופנתחים פפני מי שפונה אמן (מגלה עמקות וישב).

משה אושפזין עילאי

מלשון הפסוק (דברים לג א): "וזאת הברכה אשר בך משה איש האלהים" - ששלוש תבותיו האחרונות הן ראשי תבות מ'א'ה' - דרש רבי יעקב בעל הטורים כי את תקנת מ'א'ה ברכות יסד משה רבנו עליו השלום. במהלך הדורות נשפחה תקנה זו, וזוהו דוד המלך ויסדה (ראה במ"ד יח כא: 'פד השמח' ערך ברכה). אף על גנית אמן והזרה מפי משה, שפך דרשו חכמים את הפסוק (שם לב א): "כי שם ה' אקרא הבן גדל לאלקינו" (לקוט שמעוני האזינו רמז תתקמב) - כך אמר משה לישראל: כאשר אקרא בשם ה' לברכו, אתם השומעים 'הבן גדל לאלקינו' - וענית אמן. אף סופי אותיות שמו של משה במלואו: 'רמז ש"ו ה"א הו' אמן (יסוד לאברהם תצה).

אברהם אושפזין עילאי

אברהם אבינו עליו השלום, ראש וראשון למאמינים, נצטוה מפי הגבורה (בראשית יב ב): "והיה ברכה" - שבכל מקום שילך ילמד את בני האדם להפיר את בוראם ולברכו. וכן עשה, ככתוב (שם ח): "ויקרא בשם ה'" (דעת זקנים מבטל התוספות שם). בכרית בין הבררים העיד עליו הכתוב (שם טו ו): "והאמן בה", 'האמן' [לשון הפעיל], כלומר הנחיל לדורות הבאים את מצות עניית אמן אחר הברכות (בית אברהם לף ד).

יצחק אושפזין עילאי

על יצחק אבינו נאמר (בראשית כח א): "ויעתר יצחק לה' לנח אשתו כי עקרה הוא", ודרשו חכמים (ב"ר סו ה): "זה עומד בנות ז ומתפלל וזו עומדת בנות ז ומתפללת". כיון שרבה בטהרה בתפלות שול יצחק לא התפללה בעצמה, אלא עמדה בנות החדר, הקשימה לתפלות ונתנה אחריו אמן, ולכן נחשב לה כאלו התפללה בעצמה. רמז לדברים נובל לדרש מנחם שראשי התבות 'אשתו כי עקרה' הם בגימטריה צ"א בגימטריה של 'אמן' (דברי ישראל תולדות).

יעקב אושפזין עילאי

על הלתו של יעקב נאמר (שם כו טו): "ואחרי כן יצא אחיו וידו אחת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב". ופירושו המפורשים שברך זה היה סימן שיעקב יאחז וידו יקדים מקים המצוות שצדק דש בעקביו (פלי קור שם). בעת שישן בהר המורה התגלה ליעקב סוד עניית אמן. לפיכך כשהקיץ משנתו אמן (שם כח ט): "וזה שער השמים", שהלא אמן חכמים (שפת קייט ב) "כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערין גן עדן" (מגלה עמקות וישב). אף שמו מוכיח על כך: "יעקב בגימטריה שני פעמים אמן, והליתים נקבת 'יעקוב' בכתיב מלא עם נאי, והוא בגימטריה: אמן אבתי" (עשרה מאמרות מאמר חזון דין ב טו). גם כשהתפלל לקדוש ברוך הוא שיצילו מיד עשו אחיו, עורר את זכות עניית אמן, ואף נענה בזכותה, ככתוב (בראשית לב ב): "הצילני נא מיד אחי מיד עשו" - "נא מיד אחי" ראשי תבות אמן (מגלה עמקות

ספור שבועי על אמן והפלה

מעשה אמונים

כי ברב הימים תמצאנו...

כמה מעט הוא יודע על מורשתו, ובד בבד החלה לבער בו אש של סקרנות לדעת ולהפיר יותר, יותר, הרבה יותר, על מורשתו ולהתחבר... *

עשר שנים לאחר מכן, סטיארט שכבר שמר תורה ומצוות הסב על שלחן אחד בצומת עם הוריו שהתארחו בביתו בשבת. אורם הפהיר של גרות השבת האיר את הנשמה, והלבבות נפתחו... ופתאום, אביו של סטיארט פונה אליו ואומר לו: "סטיארט, אני חושב שמעולם לא ספרתי לך את הספור שהתרחש עם סבתך בזמן שבו היית בית החולים, כתינוק שזה מכבר יצא לאור העולם."

שבועות ארוכים לאחר הלידה היית מאשפז בבית החולים, לאחר שהתגלה שקלית במחלת דם נדירה המסכנת את חייך.

סבתך שהתה באותו זמן בביתה שבקליבלנד, כאשר נשמעה דפיקה צעירה בדלת הבית, פנתה עמד רב צעיר שהזדהה בשם: מנתם מנדל טאוב. היה זה האדמו"ר מקאלוב זצ"ל. לאחר ששרד את השואה ותנו על גופו את הנוראות שבזויות אושוויץ, הגר לארצות הברית וקבע מושבו בקליבלנד.

במרצו האפייני הוא פנה מיד להקים בית נכסות, והדבר שהיה חסר לו באותו זמן היה ספר תורה. הוא בקש לרכש ספר תורה, אך בהיותו פליט חסר כל לא יכול היה אף לחלם על הוצאת הסכום הדרוש. אולם הוא לא חשב לתור.

כפעד ראשון לאשגת מפרתו הוא החליט לפקד את בתייהם של יהודי קליבלנד, קרובים כרחוקים, וכך הגיע לביתה של סבתא.

סבתא שמעה והתענינה: 'כמה עולה ספר התורה?' והרבי השיב: 'שליש אלפים וחמש מאות דולר'. במשגים של אז היה זה סכום עצום.

סבתא שהגיעה מבית יהודי שרשי אמרה לו: 'אם מבטיח לי שבשבת הראשונה שבה יקראו בספר התורה תערוך מי שברך לנכדי החולה, אתן לך את מלוא הסכום הדרוש לקניית ספר התורה'.

הרבי הסכים, וסבתא רשמה מיד המחאה על סך פולת אלפים וחמש מאות דולר והגיעה אליה לידיו של הרבי ההמום.

ללא ספק הרבי פנה את המי שברך בעבורך יותר מפעם אחת, והנה אתה כאן היום, כמעט חמישים שנה אחרי, בריא ושלם.

האב סים את הספור המדהים, ובמחו של סטיארט ההמום החלו חלקי הפאזל להתחבר: "צא, אולי אתה יודע היכן ספר התורה הזה נמצא ויחסי?" שאל סטיארט את אביו.

"אני יודע", השיב אביו, "שנים ספורות לאחר מכן עלה הרבי הצעיר הזה לישראל, יחד עם כמה 'צעלי' בתים מקהלתנו, ולאחר ששאל את רשתתו נטל את ספר התורה, יחד עם כל תכולת בית הפנסות."

בשלב זה לא יכול סטיארט להאמין למשמע אזויו. הוא חשב לעצמו: 'לפני עשר שנים היה ספר תורה בארץ ישראל ששנה את חיי, עכשו אני שומע על ספר תורה שהציל את חיי, האם יתכן שאותו ספר תורה שהתחיל את התליך התורה בתשובה שלי יחד עם כל תוכניה בבית הפנסות על לבו כל חיי?'

סטיארט החליט לברך את הענין, והתוצאה שהגיעה אליה הייתה מרעישת: מסמבר שהיה זה אותו ספר תורה ממש...

אותו ספר תורה שנקנתו סבתו בחסכוניותה והציל את חיי בניגוהו, שב והציל את חיי, הפעם חיי הרוחניים, בשנות גרותו.

פסקו: "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר, קבל עתה משמעות חדשה ומיחדת בעבורו: לפני שנים רבות שלמה סבתו שלח אלפים וחמש מאות דולר לראדמו"ר מקאלוב כדי שיוכל לרכש ספר תורה עבורו מידרשו מילם, באותו סדר ומתוך אותו ספר... האם יתכן שזה הספר שאנו כיהודים נמצאים כפן איוס?" שאלו לא וכתה למענה, אולם בפעל, אותו רגע היה נקדת המפנה בחייו. פתאום הוא הבין

מכתבי אמונים

מכתבים מקוראינו הנאמנים

למערכת עלון 'כל מאמינים', ראשית אצין דבר נפלא, המלמד על מעלתה של תקנת המוד הדף היומי: הדף הנלמד בערב ראש השנה (יריבוז ט) עוסק בהרבה נוסח תפלת ראש השנה, ובחיוב אמירת ברכת שהיגו בראש השנה וביום הפפורים.

לפני תפלת נוסח 'שלחן ערוך' (א"ח תריט א) שבוים הפפורים מברך הש"ץ ברכת שהיגו בבית הכנסת לפני מעשה מרוב. המשנה בברכה (שם פ) פוסק שהצבור לא יצא יד חובתו מהש"ץ, אלא יברך כל אחד לעצמו, ומוסיף, שטוב שיהיה לסיים בברכה לפני הש"ץ. כדי לענות אמן אחר ברכת הש"ץ. ולאכורה אם מברך כל אחד לעצמו, מדוע עליהם למחר לברך כדי לענות אמן? ונראה שהפפורים יש להקפיד לקיים כל מצוה בהדרגה ושלמות. ולפי שעניית אמן היא חלק מהברכה (מנינים סו כ), לכן נוהרים אף לשמע את הברכה מהחזן ולענות אמן, כדי שתהא בדיני ברכה משלמת. בכ"ד, ב.ר. - בורו פארק.

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו.

בני אמונים" ת.ד. 102 בני ברק | פקס. 08-9746102 | 9139191@gmail.com | ניתן לקבל עלון זה במייל מידי שבוע

(אגרת הרמב"ם)